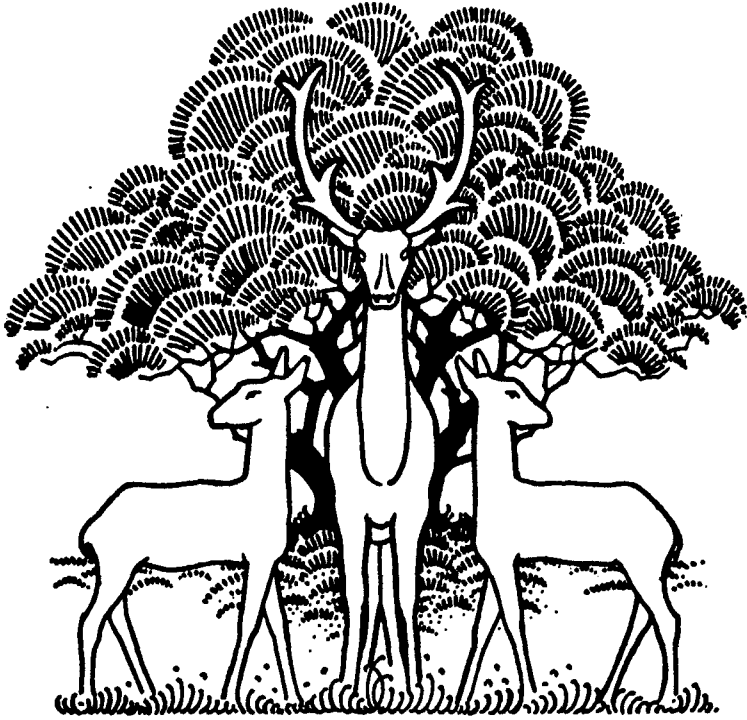

„de Schouw“

Vereniging van
Vrienden
van de
HOGE VELUWE

Vereniging van "VRIENDEN VAN DE HOGE VELUWE"

Uit de Statuten:

Art. 2. De vereniging beoogt het aankweken van een hechte band onder hen, die belang stellen in de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe", gevestigd te 's-Gravenhage, alsmede het bijstaan van het bestuur van die Stichting in het verwezenlijken van de deeleinden, die het krachtens de grondrege-len van die Stichting heeft na te streven.

Art. 3. 1. De vereniging tracht haar doel te bereiken door in nauwe sa-menwerking met het dagelijks bestuur van de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe":

- a. in brede kring belangstelling te wekken voor "Het Nationale Park de Ho-gue Veluwe" door het stimuleren van het bezoek aan dit park;
- b. het organiseren van één of meer "Hoge Veluwe-dagen" per jaar;
- c. het vormen van werkgroepen uit en in bijzondere gevallen mede buiten haar leden, ter bestudering van bepaalde onderdelen, mogelijkheden en belangen van "Het Nationale Park de Hoge Veluwe";
- d. het dienen van advies en/of het doen van voorstellen aan het dagelijks bestuur voornoemd;

Bestuur:

Jhr. W.H. de Beaufort, Maarn, Voorzitter.

D.A. Kramer, Rotterdam, Vice-Voorzitter.

C.W. van Calcar, Secretaris-Penningmeester, Berg en Dalweg 5, Beekbergen, telefoon 06766 - 500, Giro 9 5 1 9 9 3.

Mevr. Ita Kreunen Mees, 2e Secr., "Windewaai", Hoenderlo, tel. 06768 - 262.

Ch.G. Matsier, Burgemeester van Arnhem

H.M. Oldenhof, Burgemeester van Ede

Mr. A.L. des Tombe, Burgemeester van Apeldoorn

Prof. Dr. H. Engel, Amsterdam

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans, Putten

Mr. C.J. Pické, Hoenderlo

F.J. Tiele, Schaarsbergen

Mr. F. Oorthuys, Hoofd Onderafd. Natuurbescherming Dep. O.K.W., Den Haag

Prof. Dr. A.M. Hammacher, Dir. Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo

Ir. J.H. van Tuil, Dir. Nat. Park de Hoge Veluwe, Hoenderlo

} Leden

} Adv. Leden

Redactie "De Schouw"

adres: "Windewaai", Hoenderlo

telefoon 06768 - 262

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans

Mevr. Ita Kreunen Mees

A.B. Wigman

De minimum-contributie bedraagt f 5,— voor gewone leden; voor echtgenoten van leden f 1,—. Voor Jeugdleden f 1,—. Organisaties en verenigingen kunnen, als zodanig, lid worden voor tenminste f 10,— per jaar. "De Schouw" wordt U gratis toegezonden.

L E N T E - S C H O U W

1 9 6 2

A L G E M E N E
L E D E N - J A A R V E R G A D E R I N G

Deze zal gehouden worden op zaterdag 7 april, 11 uur, in Restaurant Rijzenburg.

Het bestuur meent, ook in verband met de vrije zaterdag, het weer eens zoals vroeger te moeten doen: nl. 's morgens vergadering, dan gezamenlijke koffietafel en daarna een lezing met lichtbeelden.

Omtrent een en ander, agenda enz., krijgen de leden nog nader bericht.

C O N T R I B U T I E 1 9 6 2

Op de laatstgehouden Jaarvergadering werd besloten de contributie voor gewone leden te verhogen tot f 5,-- per jaar (minimum).

Willen de leden bij het overmaken van het verschuldigde, zo vriendelijk zijn hieraan aandacht te schenken?

Leden, die reeds voor 1962 een te laag bedrag hebben overgemaakt, wordt verzocht alsnog f 2,50 te gireren. De contributie voor huisgenoten en jeugdleden blijft op f 1,-- gehandhaafd.

Aan allen, die het lidmaatschap voor 1962 nog niet hebben betaald, wordt vriendelijk verzocht, dit zo spoedig mogelijk te doen.

De penningmeester.

JHR. W.H. DE BEAUFORT NAM
AFSCHEID ALS JAGERMEESTER

Op het Nationale Park de Hoge Veluwe leeft een instelling, die aanknoopt bij de oude romantiek en sfeer, welke leefden in de jagersgilden, reeds bekend van anno 1152. Zij ontstonden uit de eertijds diepe verering van St. -Hubertus, schutpatroon en beschermheilige aller weidelijke jagers, doch in onze nuchtere, materialistische en haastige tijd bleef er weinig bezinning meer op traditie, romantiek en sfeer. Heugenis en oprechte reminiscentie leefden echter voort in het reeds langer dan tien jaar bestaande "Sint-Hubertusgilde voor de Hoge Veluwe", welks leden geenszins fantasieloos zijn en gaarne enkele keren 's jaars uit hun prozaische zakelijkheid van fabriek, bank of veem stappen en de verstandelijke realiteit een dag vervangen door geestdrift, poëzie en verrukking, die de omgang met de natuur, met jagers, wildschuts en drijvers biedt.

Het gilde werd in 1950 opgericht en ontstond binnen de Werkgroep Grote Zoogdieren en Vogels der Vereniging van Vrienden van de Hoge Veluwe. Als plaats van samenkomst dient de oude afspanning "de Pampel". Deze instelling wil zich mede dienstbaar stellen tot de instandhouding, verzorging en c.q. veredeling der grote wilde fauna binnen het gebied van het Nationale Park; zij tracht dit doel te bereiken door het bijeenbrengen van fondsen, de in gildeverband weidelijke beoefening der jacht enz. Zij is op de traditionele leest van eeuwen her geschoeid; men spreekt in deze kring van broeders (ervaren, weidelijke jagers), gezellen (hun zoons), helpers (veldbiologische medewerkers) en valkers,

die het aloude vluchtbedrijf uitoefenen. Er wordt drieërlei broederschap onderscheiden (grof- en kleinwildjagers, valkeniers), elk met een eigen bestuur van jagermeester, thesaurier en twee z.g. oudermannen.

Telken jare wordt in de gildekamer met haar vele attributen op 3 november - Hubertusdag - een morgenspraak gehouden, onder leiding van de deken van het Gildeconvent, waarna de bijeengebrachte fondsen plechtig overhandigd worden aan het bestuur van de Hoge Veluwe op het jachtslot, terwijl de middag gewijd is aan vogelrij en jachtbedrijf. Op deze wijze houdt men de gedachtenis aan de schuttheilige naar oude trant en op zinrijke wijze levendig.

Sinds de oprichting van 't gilde stond jhr. W.H. de Beaufort te Maarn, jagermeester i.b.d. van H.M. de Koningin en geestelijke vader dezer vereniging van vakgenoten, aan het hoofd, doch wegens gevorderde leeftijd achtte hij na elf jaren de tijd van heengaan gerechtvaardigd. Dit afscheid vond 25 januari plaats in het restaurant "Rijzenburg" op het Nationale Park, waar enige tientallen broeders, vele vergezeld van hun dames, waren bijeengekomen. Tevoren was een geanimeerde jacht op wilde zwijnen gehouden - de laatste van het seizoen - waarbij als drijvers mede een aantal studenten van de Landbouwhogeschool fungeerde. Een prachtig zwaar stuk zwartwild viel hierbij als bijzonder weidmansheil toe aan de scheidende jagermeester.

De heer H.J.E. van Beuningen te Rotterdam, ass.-jagermeester, sprak er in zijn welkomstwoord de voldoening over uit, dat voor het eerst in tien jaar de broeders en gezellen in ongedwongen samenzijn bijeen waren; hij releveerde het geluk, dat de heer De Beaufort deze dag was wedervaren en sprak zijn dank uit aan ir. J.H. van Tuil, directeur Hoge Veluwe, de heren A.B. Wigman en de jachtschutten voor hun steeds betoonde medewerking.

Door de chef-tuinman Harmsen was de tafel feestelijk met bosplantsoen versierd.

ERELIDMAATSCHAP.

Een der oudste broeders, de heer Arn.H. van Heek (Enschede) herinnerde aan de eerste jachten op het Nationale Park na de oorlog (1948) en aan de eerste officiële samenkomst van het gilde. Hij releveerde de steeds prettige omgang met de jagermeester, de ziel dezer instelling, die zo veel prachtig werk in 't belang van de wildstand deed en sprak de hoop uit, dat jhr. De Beaufort in de toekomst nog vele malen in 't gezelschap zou mogen verkeren, waarna hij hem het erelidmaatschap aanbod.

Als afscheidsgeschenk daarbij een fraaie gravure van Ridinger en enkele venatorische werken.

De wildmeester W. Nab sprak voldoening uit over het feit, dat wij er allen nog bij mogen zijn. De heer De Beaufort is nog flink voor zijn jaren en heeft veel werk verzet, eerst bij dr. A.G. Krölller als adviseur in wildzaken, later bij 't gilde. Spreker heeft talloze herinneringen, zelfs uit de langvergleeden dagen van de kunsthandelaar J. Slagmulder en de jachtschilder Jan van Essen en haalde vele anekdotes op. Namens het jachtpersoneel bood hij een fraaie foto in lijst van korhanen aan.

Mr. L.A.S.J. baron van der Feltz, burgemeester van Vorden getuigde er eveneens van, dat er op de Hoge Veluwe steeds onder eminente leiding was gejaagd en dat men dankbaar mocht zijn voor hetgeen verricht is in het belang ener gezonde fauna, die hij als 'n unicum voor ons land beschouwde. Het afschot achtte hij voortreffelijk geregeld.

Vervolgens sprak de directeur van het Nationale Park, die hoewel zelf geen jager, toch 't gildestreven weet te waarderen. De omgang met de jagermeester dateert reeds uit zijn studententijd aan de Landbouw Hogeschool. Op 3 nov. 1950 werd voor het

eerst officieel de St.-Hubertusvlag gehesen en kon jhr. L.G.C. Quarles van Ufford, voorzitter van de Raad van Bestuur, verklaren, dat het gilde paste bij de doelstelling van de Hoge Veluwe. Ir. Van Tuil prees de vriendschappelijke, menselijke wijze van samenwerking.

Nadat W.H. baron Taets van Amerongen van Oolde jeugdherinneringen uit de jachtvelden van de Heerlijkheid Renswoude had doen opleven, sprak jhr. De Beaufort een dankwoord, waarin hij de heugenis oppriep aan tal van ontmoetingen, avonturen en belevenissen in zijn lange loopbaan op vele jachtvelden in den lande.

Hij fungeerde o.m. als vertrouwensman van dr. Kröller, die evenals hij ijverde voor opbouw door verantwoorde regulering. Spreker toonde zich oprecht dankbaar, dat zijn levensweg zo heeft mogen lopen. In 't bijzonder wilde hij wildmeester W. Nab prijzen voor zijn inzicht op afschot en praktische regeling van de wildstand. In het gilde heeft steeds de juiste toon geklonken; men was er mens met mens en wat men samen beleeft, wordt niet vergeten. Spreker heeft een rijk jagersleven achter de rug en is daarvoor zeer dankbaar. Vol vertrouwen geeft hij thans de leiding aan jonge, bevoegde krachten over.

Voorlopig zal deze - aldus de heer H.J.E. van Beuningen in zijn slotwoord - bestaan uit zijn persoon met de heren dr. J.W.M. v.d. Wall en F.H. Fentener van Vlissingen. Gaarne zei hij erop te rekenen, dat de afgetreden jagermeester nog vaak in hun midden zal kunnen zijn en van advies kan dienen. Men neemt zich voor onverkort de lessen te volgen gegeven in de broederschap, die ten slotte uitlopen in kwaliteitsverbetering van het wild en die gesymboliseerd worden door de dienende taak, welke in het gilde-devies prevaleert.

A.B. Wigman.

I E T S O V E R H E T E D E L H E R T
E N D E W I L D B A A N

Op iets moet wel de nadruk vallen, want over het Edelhert (met een hoofdletter vanwege de verering die het van oudsher geniet) zijn bibliotheken vol geschreven en daar kan in kort bestek dan ook alleen maar een "iets" van gezegd worden.

Hoe komt het toch dat het hert van de oudste tijden af, waar het ook voorkwam, gezocht, bewonderd, dikwijls vereerd, veelal als een symbool gebezigd werd. In voorhistorische tijden zijn herten afgebeeld in de grotten van Z. Frankrijk, Spanje, N. Afrika, soms zo realistisch zoals de zweemende herten uit de grot van Lascaux in Frankrijk dat men er zeker van kan zijn, dat een intense observering als het ware traditie bij de prehistorische jagers is geweest. Wij kennen de verering der Chinezen van het hert, die tot uitdrukking werd gebracht op kunstvoorwerpen; laten wij nog maar eens denken aan het pruimen-bloesemhert die de godin Ma-Ku vergezelde om haar de elfenbankjes te doen vinden. En onlangs werd ik getroffen door het feit, dat ook de Hethieten, die ruim 3000 jaar voor Chr. de Anatolische vlakte van het tegenwoordige Perzië bewoonden, het hert als een heilig dier beschouwden. Het begeleidde de beschermgod van het volk of het werd zelfs als een symbool van die godheid verbeeld. Een kleine hertenfiguur van brons is te zien op de hoogst interessante tentoonstelling gewijd aan de Hethieten in het Centraal Museum te Utrecht, die stamt uit de 2e helft van het 3e millenium voor Chr., gevonden bij opgravingen te Horoztepe. En om dichter bij huis te blijven, in het departement Valois ten N. van Parijs, waar het Merovingische koningschap een aanvang nam, staat de jacht, maar ook de kunst die eruit voortvloeide in hoog aanzien. Bij de ruïne van de abdij te Chaalis staat een klein kasteel ingericht tot museum en daarin

vindt men tot zijn grote verrassing een schouw met een levensgroot hert uit zandsteen gehouwen. En onze Hoge Veluwe dan? Was niet de legende van St.-Hubert en zijn ontmoeting met het kruisdragend hert het motief dat Berlage heeft gebruikt voor zijn ontwerp van het St.-Hubertusslot? In de prachtige foto's van het pocket-fotoboek, uitgegeven bij het jubileum van de Hoge Veluwe komt het zo mooi tot uitdrukking bij de aanblik van het trotse gebouw vanaf de toren.

Welnu ik geloof dat de verering voor het Edelhert behalve voor de wonderbaarlijke ontwikkeling van het gewei, iets te maken heeft met het feit dat de mens het nooit heeft kunnen temmen. Het hert is altijd wild gebleven. Het rendier is eigenlijk de enige hertensoort waarvan dat gedeeltelijk is gelukt. Toch dwingt het rendier de mens hem te volgen bij het voedsel zoeken en niet omgekeerd.

Een hert kan men natuurlijk wel opsluiten, maar dan is het met de levendigheid gedaan.

Het hert is een bosdier, dat zich over grote afstanden snel kan verplaatsen, sierlijk met lange en hoge sprongen, hindernissen van ruim $1\frac{1}{2}$ m gemakkelijk overwinnend. Het kan goed zwemmen.

Een klassiek voorbeeld is het hert van Marly, zoals het in de Franse geschiedenis heet. De Franse koningen waren over het algemeen hartstochtelijke jagers. Er werden ongelooflijke sommen besteed om de jachtterreinen te beschermen, toegankelijk te maken voor de parforcejacht, om jachtverblijven te bouwen, jachtpaarden en meuten in de beste conditie te houden.

Lodewijk de XIV had, toen hij beu werd van de pracht en praal te Versailles, een kleiner verblijf laten bouwen buiten Parijs: Marly.

Om de vijvers daar en die van Versailles van 't nodige water te voorzien, werd op een ondiepe plaats van de Seine een waterwerk gebouwd dat het water met houten schepraderen omhoog stuwde naar de vijvers, een hoogst merkwaardige inrichting, die

nog te bezichtigen is. Bij die ondiepe plaats liggen een paar eilandjes en daar passeerden (wisselden) de herten uit de Ardennen naar de bossen in Valois in de bronsttijd, een afstand van een paar honderd km.

Een kapitaal Edelhert werd elk jaar met een groter gewei in die tijd opgemerkt, maar het was niet te vangen. Aan de koninklijke ambtenaren werd opgedragen de gangen van de 14-ender, die gereserveerd moest blijven voor de koning, na te gaan en dat is gebeurd met het genoemde resultaat.

Hoe kwam men er nu toe wildbanen af te bakenen? Om bij ons land en speciaal de Veluwe te blijven, moet men zich voorstellen dat in overoude tijden het aan een ieder vrij stond om te jagen. De niet bebouwde grond behoorde niemand speciaal toe, een ieder gebruikte die naar behoefte. Tijdens de jacht was alle grond vrij toegankelijk. Hier kwam pas verandering in door het voortschrijden van de landbouw, uitbreiding van het privaatsbezit en instelling van een staatsgezag onder de Frankische koningen. Dan wordt het mogelijk de jacht op bepaalde terreinen veilig te stellen, het wild voor de belanghebbenden te reserveren. Dat kan nu op verschillende manieren geschieden.

Wildrijke gebieden, meestal waren het bossen of beboste terreinen, werden tot banwouden of foreesten verklaard. Zij werden niet omheind, hoogstens met banpalen aangegeven en onder streng toezicht geplaatst om het jagen en/of het betreden te voorkomen.

Op de Veluwe zijn uit oude acten slechts kleine foreesten bekend. De oude bevolking had zich reeds lang voor er van een landsbestuur sprake was geconcentreerd in buurschappen met een eigen bestuur en rechtspraak. Daarom kwam hier een andere methode aan de orde. De ongecultiveerde gronden, de wildernissen kwamen het eerst in aanmerking voor het instellen van de wildban, d.w.z. het invoeren

van regels de jacht betreffende, de jurisdictie voeren in dat bepaalde gebied.

Gebruiksrechten werden in tact gelaten, maar wel aan voorschriften en toezicht gebonden. De wildbaan hield in verbod om op grof wild te jagen, grond zonder vergunning aan te graven, honden los te laten lopen.

Sancties op overtreding van de voorschriften waren lang niet gering, zware boeten, lichamelijke staffen, ja zelfs verminkingen zijn geboekstaafd. Maar wild werd begeerd, de jacht bemind. Bij uitbreiding der bevolking kon uitgifte van ongecultiveerde gronden niet uitblijven en dit bracht weer mee, dat het wild schadelijk kon worden voor de landbouwgewassen. Het weren van het grove wild moest de landbouwer zelf ter hand nemen, zonder te mogen jagen. Uit die tijd stammen de wildwallen die op de Veluwe nog te vinden zijn. Na het vervallen van de hertogelijke macht in Gelderland (1543) is er pas sprake van een zeker wildbeheer.

Voordien waren alle voorschriften en plakكاتen er op gericht om onbevoegden te weren, maar dat is volstrekt onvoldoende om de wildstand in tact te houden. Dat geschiedde ten dele ook uit eigen belang. De stadhouders moesten in tegenstelling tot de vorsten hun regeringsmacht delen met de Staten. Dat is dan ook het motief dat de Oranje-vorsten goederen gingen aankopen om uitgestrekte jachtvelden te verkrijgen. Op de Veluwe kocht stadhouder Willem II het Huis te Dieren met bijbehorende goederen na de dood van Frederik Hendrik in 1647.

Aanstands werd na verdere afronding van het bezit, waarin verschillende boscomplexen vielen, de bekende wildbaan aangelegd en omrasterd met een houten staketsel. Allerlei soorten wild kwamen in de aanvankelijk 1400 ha grote wildbaan voor.

Het is mogelijk dat Willem II zich voorgesteld heeft binnen die wildbaan te jagen, maar het vermoeden is toch aannemelijker dat hij een afgeschut terrein wilde bezitten, om een reserve aan wild

te hebben voor zijn jacht op de gehele Veluwe en om rasverbeteringen door te zetten, die prins Maurits reeds had aangevangen en om tenslotte gevrijwaard te zijn voor stroperij ende voortdurende aandrang van uitgesloten liefhebbers van de jacht. Aangezien Willem II reeds in 1650 overleed, kennen wij zijn opzet en beheer inzake de jacht niet.

In de jaren, vóór dat zijn zoon Willem III de teugels in handen kon nemen, was de wildbaan al geheel vervallen. Uit zuinigheid werd tijdens de minderjarigheid van de prins veel houtgewas geveld en de houten heining, die van vernielingen te lijden had, verkocht. Dat Johan de Witt hierin de hand had, stond bij de prins vast en dat heeft hij nooit vergeten of vergeven. Na het rampjaar 1672 en het succesvol bestrijden van de Franse invallers werd de prins de stadhouderlijke macht verleend in verschillende gewesten van de republiek. De bezette gebieden tijdens de oorlog tegen Frankrijk, Engeland, Munster en Keulen, zoals Utrecht, Gelderland en Overijssel, konden weer toetreden tot het gemenebest na het aannemen van een regeringsreglement, waardoor de stadhouder grote macht verwierf. En bij de instelling van dat reglement in Gelderland deed de prins het vergezeld gaan van een apart jachtgericht.

Welke verstrekkende gevolgen dit feit voor de Veluwe heeft gehad, vertellen wij in een volgende "Schouw".

J.J. Hacke-Oudemans.

De H o g e - V e l u w e - d a g e n
voor 1962 zijn vastgesteld op:

ZATERDAG 2 JUNI en
ZATERDAG 20 OCTOBER

Tekent U maar vast op Uw kalender aan om die dagen vrij te houden!

M U S E U M N I E U W S

Zaterdag 31 MAART zal in het museum de cyclusconcerten van 1962 aanvangen met een avond van het QUATUOR BELGE, dat enkele jaren geleden ook al hier optrad. Er zullen kwartetten gespeeld worden van Haydn, Bertouille en César Franck.

In MEI zal Irma Kolassi waarschijnlijk het concert "inhalen" dat in 1961 door ziekte van de zangeres moest vervallen, terwijl voor JUNI contact gezocht wordt met het trio Gaspar Cassado.

Ook over de TENTOONSTELLINGEN kunnen we al het een en ander meedelen: onder auspiciën van het Belgisch-Nederlands Cultureel Accoord zal van half april tot eind mei een schilderijen- en tekeningen-tentoonstelling gehouden worden, die een beeld geeft van de activiteiten van "les Vingt", de kunstenaarsgroepering, die in Brussel van 1883 tot 1893 alle avant-garde kunstenaars uit West-Europa tot zich trok. Er zal werk te zien zijn van Seurat en zijn vrienden, Ensor, Toorop, Whistler, Van Gogh, Renoir, Félicien Rops, Degouve de Nuncques, en een groep Belgische schilders, die na de oorlog zelden meer in Nederland getoond is. Het aantrekkelijke van deze tentoonstelling (die eerst in Brussel wordt gehouden en dan naar Otterlo komt) is mede, dat zij in haar opzet zoveel parallellen vertoont met de kern van de Krölller-Müller-collectie.

Via de architect van het museum, Henry van de Velde, die in 1889 tot lid van les Vingt werd gekozen (op voorstel van Theo van Rijsselberghe), zullen er ook zeker veel contacten geweest zijn, al heeft Mevrouw Krölller de bloei van les Vingt niet bewust meegemaakt (in 1906 is zij pas begonnen schilderijen te verzamelen): de haven van Honfleur van Seurat b.v. komt uit de collectie van Emile Verhaeren, en de Chahut werd op aandringen

van Van de Velde door Mevrouw Kröller aangekocht.

In de zomer komt er dan nog een tweede tentoonstelling, misschien een tekeningencollectie, waarover in het volgende nummer van De Schouw een nader bericht geplaatst zal worden.

Het Beeldenpark wordt weer op 1 april geopend, met enkele aanwinsten, die in de loop van de winter verworven zijn.

E. Joosten.

ORNITHOLOGISCHE WAARNEMINGEN

OP DE HOGE VELUWE

In "Limosa", orgaan van de Nederlandse Ornithologische Unie, vinden wij mededelingen betreffende interessante vogelwaarnemingen in 1959, verzameld door Dr. Ten Kate.

De mededelingen, die voor onze leden van belang zijn, laten wij hieronder volgen:

Op 27 augustus werden door valkenier Dijkstra 11 boomvalken tegelijk waargenomen, die stootten op een jachthavik.

Op 17 oktober werd naar alle waarschijnlijkheid door Mej. A.C. Bol van de experimentele afdeling van het Zoölogisch Laboratorium te Leiden een hazelhoen waargenomen ca. 20 m binnen het hek van de weg naar Otterloo, even ten Noorden van de ingang "Oud Reemst". Daar het soort op het Nationale Park, noch in de omgeving ooit werd uitgezet, zou

dit een zeer bijzondere waarneming zijn. Het betreft hier nl. de eerste melding van een hazelhoen uit deze eeuw.

Een hazelhoen is ongeveer zo groot als een patrijs, maar is veel grijzer, heeft een vrij lange staart en een min of meer gekuifde kop. Hij komt in Duitsland en ook in België als broedvogel voor.

Op 25 juni werd door chef-jachtopziener Liefertink bij Schaarsbergen een scharrelaar waargenomen. De scharrelaar is een kraaiachtige vogel, die door zijn exotisch aandoende azuurblauwe en roodbruine kleuren direct opvalt. Hij broedt voornamelijk in oostelijk Europa, zeer zeldzaam in Duitsland.

In de zomer werd bij een vogelbadje diverse keren een middelste bonte specht waargenomen. De middelste bonte specht is de zeldzaamste van de in Nederland broedende spechten. Hij lijkt veel op de grote bonte specht, is echter iets kleiner en heeft in tegenstelling tot de eerste een geheel rode schedel.

In augustus werd een koperwiek waargenomen. De koperwiek trekt in het najaar hier in zeer grote getale door, doch zomerwaarnemingen zijn bijzonder schaars. Hij doet veel denken aan de zanglijster, heeft echter een duidelijk witte wenkbrauwstreep, onder het oog een geelachtige vlek en roestbruine flanken. Het is een broedvogel van N.-Europa. Of broedgevallen in ons land gesignaleerd zijn, is mij niet bekend.

In juli vertoonden zich ca. 10 exemplaren van de kruisbek op de Hoge Veluwe. De kruisbek komt hier

in hoofdzaak des zomers, in sommige jaren in grote getale, in andere vrijwel geheel niet. De kruisbek heeft ongeveer dezelfde grootte als een mus en valt direct op door zijn gekruiste snavel en het papegaai-achtige voorkomen. Als broedvogel is hij twee maal in ons land gesignaleerd. Scandinavië en O.-Europa is zijn normale broedteritorium.

v.C.

DE
GEOMORFOLOGISCHE K A A R T

Wij maken onze "Vrienden" nogmaals opmerkzaam op de kaart en het boekje over de "Geologie en bodemkunde van het Nationale Park de Hoge Veluwe" door de heren Dr. G.C. Maarleveld en Ir. J.C. Pape, uitgegeven vanwege de Studiekring van de Veluwe.

De meeste van onze leden hebben het als geschenk gekregen bij het 12 $\frac{1}{2}$ -jarig bestaan van onze vereniging, maar onder de nieuwere leden zal er zeker ook wel interesse voor zijn.

U kunt kaart en boekje tezamen bestellen door f 2,-- te storten op giro nr. 951993 van de penningmeester van onze Vereniging te Beekbergen. Aan de hand er van kunt U een interessante wandeling in het Park maken.

Ter opluistering van de jaarvergadering op 7 april a.s. in Rijzenburg, zal Dr. Lodewijks na de gezamenlijke koffiemaaltijd een voordracht met lichtbeelden houden over de natuurparken in Noord-Amerika.

W E R K G R O E P
V O O R F O T O G R A F I E

Op 16 december 1961 werden de door de leden vervaardigde close-ups aan de Directie van het Park aangeboden. Ingezonden waren 2 foto's van één inzender.

Wij hebben ons heel diep geschaamd!

Ook de diverse oproepen voor het medewerken aan de totstandkoming van een jaarlijkse foto-tentoonstelling is geheel zonder resultaat gebleven, afgezien van enkele goed bedoelde adhesie-betuigingen.

Voor de laatste zijn wij dankbaar, maar het moet ons van het hart, dat het toch wel uitermate treurig is, wanneer een Vereniging van Vrienden, waarvan toch zeker de helft fotografeert, het eenvoudig niet kan opbrengen om werkelijk iets voor het Park over te hebben en te doen.

Toen wij dit met de Heer Van Tuil bespraken, voelden wij ons wel heel erg in ons hemd staan!

In verband met het bovenstaande hebben wij maar besloten de werkgroep op te heffen, waarmede wij het Bestuur accoord vertrouwen.

De cinematografie beschikt gelukkig over enkele werkelijk enthousiastelingen en gaat verder (voorlopig alleen) door.

E. Kat.

++

Op de eerste Hoge-Veluwe-dag op zaterdag 2 juni a.s. zal Dr. Kluyver (van het I.T.B.O.N.) een en ander vertellen over onderzoekingen omtrent broedvogels in het Nationale Park.

BOEKBESPREKING

Als nr. 7 in de serie "Vogelleven in Nederland" verscheen bij C.J. Veen's Uitgeversmaatschappij N.V. te Amsterdam "Gevederde Vrijbuiters", de Nederlandse Roofvogels, door A.B. Wigman.
Prijs gebonden f 4,90.

In dit aantrekkelijk uitgevoerde boek bespreekt de U allen welbekende auteur, natuur-historisch medewerker van de Hoge Veluwe en lid van de redactie van ons blad, op de hem eigen onderhoudende wijze een veertien-tal roofvogelsoorten, welke in ons land voorkomen. Niet alleen de vogel zelf wordt beschreven, ook zijn biotoop en alles wat de schrijver daar heeft waargenomen.

Achtereenvolgens passeren de torenvalk, zijn kleinere neef de boomvalk en hun kleinste verwant het smelleken de revue. Als laatste der vier valken komt dan de roofridder: de trotse slechtvalk.

Vervolgens worden de drie kiekendieven besproken, de grauwe, de blauwe en de bruine, waarna Wigman in de twee volgende hoofdstukken een gloedvol en hartverwarmend betoog houdt ter verdediging van de beide wilde rovers, de havik en de sperwer.

Dat de buizerd, die bij ons een zeldzame broedvogel is, vaak geheel ten onrechte van jachtschade wordt beschuldigd, wordt duidelijk aangetoond.

De nog zeldzamer en veel minder bekende wespendif wordt als laatste in de rij van in Nederland broedende of wel eens gebroed hebbende vogels besproken.

Tot slot wordt een plaats ingeruimd voor onze wintergasten, de reusachtige zeearend, de aanzienlijk

kleinere slanke visarend en de ruigpootbuizerd.
Uitstekende foto's komen in het boek voor, gemaakt door Binsbergen, Ir. Duijfjes, Hana, v.d. Poppel en Strijbos.

De tekeningen der vliegbeelden zijn vervaardigd door Snethlage.

Een prachtig boek, dat wij warm aanbevelen aan allen, die iets meer willen weten van de trotse ridders van onze avifauna.

L E N T E L A C H

De winter weent, de lente lacht,
de kluizekens gaan open;
en 't blad, dat zich te bergen placht,
komt kraakfijn uitgekropen.

't Is al zoo klein en al zoo nipt,
zoo netjes en zo nuchter;
en 't meesje dat er tusschen wipt
het fladdert nog zoo schuchter.

Een vlinderlucht waait vleiend zacht
om al die teere levens.
De winter weent, de lente lacht,
ik ween en lache tevens.

René de Clercq (1877-1932)

